

Beslut om rättelse

Till följd av begränsningar i domstolens digitala system för brottmålsavgöranden, har målsäganden EKC Sverige AB inte kunnat läggas till under partsställning i domslutet. Tingsrätten rättar domslutet genom följande tillägg. På sidan 1 i domslutet under partsställning: Målsägande (part): EKC Sverige AB, 16556520-7478, Kalkugnsgratan 14, 692 92 Kumla, Ombud för målsäganden: advokat Pontus Andersson, Foyen Advokatfirma AB, Box 7229, 103 89 Stockholm. Överklagande senast 8 september 2023.

Ansvarig för beslutet

Rådmannen Eva Grandestedt

Digitalt signerad av

rådmannen Eva Grandestedt

Detta är en avskrift av en elektronisk originalhandling.

Postadress

Box 383
701 47 Örebro

Besöksadress

Järnvägsgatan 1 A
Örebro

Expeditionstid

måndag - fredag
08:30-16:00

Telefon

019-16 63 00

E-post

orebro.tingsratt@dom.se

Webb

www.orebrotingsratt.domstol.se

Parter och domslut

Robert Mason

Parter

Tilltalad

Robert Mason, 19471266-7593

c/o Calle Gaspar , Melchor de Jovellanos No 7, SANTA PONSA CALVIA, Mallorca, Spanien

Medborgarskap: Storbritannien

Offentlig försvarare

Advokat Ylva Hagstedt

Advokatbyrå Hagstedt & Bokvist AB

Olaigatan 17 C, 703 61 Örebro

Åklagare

Kammaråklagare Ulrika Lindsö

Åklagarmyndigheten

Riksenheten mot korruption

Box 57, 101 21 Stockholm

Domslut

Brott som Robert Mason döms för

Medhjälp till trolöshet mot huvudman, grovt brott och grov trolöshet mot huvudman, 10 kap 5 § 1 st och 2 st brottsbalken och 10 kap 5 § 1 st och 2 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2016 och 1 juli 2017 samt 23 kap 4 § brottsbalken, 2016-04-01 till 2019-09-06, Sverige

Påföljd

Fängelse 1 år

Skadestånd

Robert Mason ska betala skadestånd till EKC Sverige AB med 733 800 euro. Robert Mason ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) enligt vad som framgår nedan tills betalning sker.

Detta är en avskrift av en elektronisk originalhandling.

Postadress

Box 383

701 47 Örebro

Besöksadress

Järnvägsgatan 1 A

Örebro

Expeditionstid

måndag - fredag

08:30-16:00

Telefon

019-16 63 00

E-post

orebro.tingsratt@dom.se

Webb

www.orebrotingsratt.domstol.se

Betalningsansvaret är solidariskt med Peter Nilsson och Björn Olsson.

Räntan beräknas enligt följande:

19 800 euro från den 4 april 2016,
33 000 euro från den 26 april 2016,
66 000 euro från den 15 september 2016,
66 000 euro från den 13 oktober 2016,
33 000 euro från den 31 maj 2017,
33 000 euro från den 12 juni 2017,
33 000 euro från den 11 juli 2017,
33 000 euro från den 15 augusti 2017,
33 000 euro från den 21 augusti 2017,
33 000 euro från den 30 augusti 2017,
29 250 euro från den 27 april 2018,
29 250 euro från den 30 maj 2018,
29 250 euro från den 3 juli 2018,
29 250 euro från den 20 augusti 2018,
29 250 euro från den 5 september 2018,
29 250 euro från den 21 september 2018,
29 250 euro från den 17 maj 2019,
29 250 euro från den 14 juni 2019,
29 250 euro från den 5 juli 2019,
29 250 euro från den 9 augusti 2019,
29 250 euro från den 29 augusti 2019, och
29 250 euro från den 6 september 2019 till dess betalning sker.

Brottsofferfond

Robert Mason ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Ylva Hagstedt får ersättning av staten med 215 631 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 132 323 kr arbete
- 29 213 kr tidsspillan
- 10 969 kr utlägg
- 43 126 kr mervärdesskatt

Robert Mason ska ersätta EKC Sverige AB:s rättegångskostnader med 74 912,26 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 18 augusti 2023 till dess betalning sker. Av beloppet avser 70 000 kr ombudsarvode och 4 912,26 kr utlägg.

Staten ska stå för den offentliga försvararens kostnader.

Yrkanden

Stämningsansökan, aktilaga 488, 2023-07-19, åtalspunkt 1

Åklagaren har begärt att Robert Mason ska dömas för medhjälp till trolöshet mot huvudman, grovt brott och grov trolöshet mot huvudman enligt 10 kap 5 § 1 st och 2 st brottsbalken och 10 kap 5 § 1 st och 2 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2016 och 1 juli 2017 samt 23 kap 4 § brottsbalken.

Gärningsbeskrivning

Två gärningsmän (nedan benämnda PN och BO) som innehaft anställning såsom verkställande direktör respektive ekonomichef vid EKC Sverige AB (nedan kallad EKC), har på grund av sin respektive förtroendeställning på bolaget fått till uppgift att sköta och övervaka EKC:s ekonomiska angelägenheter.

PN och BO har under tiden april 2016 – 6 september 2019 i Kumla kommun samt på andra platser inom Sverige, tillsammans och i samförstånd med varandra och andra, vid ett stort antal tillfällen missbrukat sin respektive förtroendeställning på EKC och har därigenom skadat EKC.

Missbruket av förtroendeställning har bestått i att PN och BO, tillsammans och i samförstånd enligt en gemensam brottsplan, förmått Robert Mason att framställa och till dem överlämna sammanlagt 24 osanna fakturor med Robert Mason som betalningsmottagare och EKC som betalningsskyldig som därefter godkänts och attesterats av PN och BO för EKC:s räkning i samförstånd, varefter utbetalning skett från Sverige, se tabell 1. nedan.

Fakturorna har varit osanna genom att respektive faktura innehållit oriktig uppgift om att Robert Mason levererat/haft för avsikt att leverera färg till EKC uppgående till i fakturan angivet pris, trots att något material aldrig har levererats/varit avsedd att levereras av Robert Mason till EKC.

Robert Mason har således under tiden april 2016 – 6 september 2019 genom att vidta nedan handlingar i/från Spanien och/eller på annan plats i/från Europa främjat gärningsmännens brott som begåtts i Sverige genom att dels framställa de 24 osanna fakturorna vid tidpunkt som framgår av tabell 1. nedan eller någon dag dessförinnan/därefter, dels samma dag eller upp till ca en månad efter framställandet överlämna respektive osann faktura via mail till PN som befunnit sig i Sverige i syfte att respektive fakturan skulle användas som underlag för respektive utbetalning från EKC:s bankkonto i Sverige, se tabell 1. nedan, till Robert Masons bankkonto i Spanien.

EKC har till följd av förfarandet åsamkats skador/beaktansvärd risk för skador som, vid tidpunkten för brotten, uppgått till sammanlagt ca 7 400 000 kr, varav 2016 ca 1 765 000 kr, 2017 ca 1 915 000 kr, 2018 ca 1 840 000 kr och 2019 ca 1 880 000 kr, vilket motsvarat sammanlagt ca 733 800 EUR, se tabell 1 nedan.

Brotten har begåtts uppsåtligen.

Brotten är att anse som grova eftersom EKC tillfogats betydande skada,

osanna urkunder och vilseledande bokföring använts samt respektive gärning ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt och som präglats av planering.

Tabell 1.

/

Skadestånd

EKC Sverige AB har begärt att Robert Mason ska betala skadestånd med 733 800 euro. Robert Mason ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) enligt vad som framgår nedan tills betalning sker.

Betalningsansvaret är solidariskt med Peter Nilsson och Björn Olsson.

Räntan beräknas enligt följande:

19 800 euro från den 4 april 2016,
33 000 euro från den 26 april 2016,
66 000 euro från den 15 september 2016,
66 000 euro från den 13 oktober 2016,
33 000 euro från den 31 maj 2017,
33 000 euro från den 12 juni 2017,
33 000 euro från den 11 juli 2017,
33 000 euro från den 15 augusti 2017,
33 000 euro från den 21 augusti 2017,
33 000 euro från den 30 augusti 2017,
29 250 euro från den 27 april 2018,
29 250 euro från den 30 maj 2018,
29 250 euro från den 3 juli 2018,
29 250 euro från den 20 augusti 2018,
29 250 euro från den 5 september 2018,
29 250 euro från den 21 september 2018,
29 250 euro från den 17 maj 2019,
29 250 euro från den 14 juni 2019,
29 250 euro från den 5 juli 2019,
29 250 euro från den 9 augusti 2019,
29 250 euro från den 29 augusti 2019, och
29 250 euro från den 6 september 2019 till dess betalning sker.

3. Skäl

INSTÄLLNING

Robert Mason har medgett samtliga faktiska omständigheter. Han har medgett att han på uppdrag av Peter Nilsson upprättat de 24 fakturor som upptagits i gärningsbeskrivningen med det innehåll som angetts och att samtliga fakturor varit osanna till sitt innehåll innebärande att inget material har levererats. Han har medgett att han tagit emot pengar från EKC som utgjort betalning i enlighet med fakturorna och att pengarna för fakturorna kommit in på hans bankkonto. Han har vitsordat samtliga belopp och medgett att det från EKC utbetalda beloppet sammantaget uppgått till 733 800 Euro. Han har vidare medgett att han behållit en mindre del av pengarna och att resterande belopp förts över till andra personer. Han har vitsordat att skada för EKC uppkommit men förnekat brott på den grunden att han saknat uppsåt till att skada EKC.

BAKGRUND

Inledning

Den 17 juni 2021 inkom en anmälan från EKC genom styrelseordföranden Espen Asheim till polisens korruptionsenhet. Peter Nilsson och Björn Olsson anmäldes bland annat för att ha tagit emot muta från en av EKC:s leverantörer, Hot Mix Oy. Bakgrunden till anmälan var en internutredning som gjorts i EKC efter en visselblåsning. Visselblåsaren hade vänt sig till EKC:s moderbolag Saferoad varvid en omfattande internutredning tog vid. Utredningen genomfördes av Ernst & Young som inhämtade och analyserade ett omfattande material, bland annat bokföring och mejlkorrespondens, och genomförde intervjuer med bland andra Peter Nilsson och Björn Olsson. Genom internutredningen uppdagades oegentligheter och misstankar om flera brott. Flera personer har varit föremål för brottsutredning i anledning av misstankarna, däribland Robert Mason som utretts för medhjälp till huvudbrottet. Det har även funnits misstankar om penningtvätt avseende Robert Mason och en tredje person NN men på grund av bristande domsrätt i Spanien har lagföring i den delen inte kunnat ske.

Den 9 juni 2023 meddelade denna tingsrätt deldom i målet genom vilken Peter Nilsson och Björn Olsson dömdes som gärningsmän för grov trolöshet mot huvudman gentemot målsägandebolaget EKC Sverige AB (härefter EKC). Domen har överklagats och har inte vunnit laga kraft.

Mer om de inblandade bolagen och personerna

Saferoad ägs av ett norskt riskkapitalbolag, FSN Capital, och är moderbolag till en nordisk företagsstruktur där bolagen EKC Sverige AB, Eurostar Danmark och Eurostar Norway AS ingår. EKC:s verksamhet innefattar i huvudsak att tillhandahålla tjänster för vägmarkering med Sverige som primär marknad.

Peter Nilsson arbetade på EKC i cirka tio år innan han blev uppsagd. Han blev verkställande direktör (VD) på EKC den 25 november 2015 och var det fram till den 29 augusti 2021. Peter Nilsson tjänstgjorde även från år 2019 som senior vice president/divisionschef i moderbolaget Saferoad fram till att Saferoad fick en ny VD. Björn Olsson arbetade som ekonomichef på EKC i cirka tio år innan han blev uppsagd. Han hade utöver det även en tjänst inom Saferoad som controller från år 2019 tills att han blev uppsagd.

Terje Myhre arbetade i Saferoad under åren 2006–2020, dels som divisionschef (år 2016–2020) dels som styrelseordförande i EKC (år 2016–2019). Under denna period rapporterade Peter Nilsson till honom och det var Terje Myhre som undertecknade avtal för Peter Nilsson. Espen Asheim blev år 2018 VD i Saferoad och år 2019 även styrelseordförande i EKC fram till slutet på 2022. Han var då även Peter Nilssons chef. Från slutet på augusti 2021 hade EKC ny VD.

Av Peter Nilssons respektive Björn Olssons anställningsavtal med EKC framgår att de, utöver fast lön, även hade rätt till årlig bonus givet att vissa villkor relaterade till EKC:s rörelseresultat varit uppfyllda. Villkoren för bonus kunde variera från år till år men var oftast även relaterad till den fasta lönen. Enligt avtalen hade de en uppsägningstid om sex månader och var därtill bundna av såväl sekretess- som konkurrensklausuler.

Peter Nilsson och Björn Olsson arbetade nära varandra under tiden på EKC. Under hösten 2020, medan de alltså arbetade på EKC, startade de det gemensamma bolaget PEBO Invest AB (härefter PEBO) med Björn Olsson som ordinarie styrelseledamot och Peter Nilsson som styrelsesuppleant. De ägde 50 % vardera av aktierna i bolaget. De hade även egna bolag vid sidan av sina anställningar i EKC/Saferoad. De utgjorde ett starkt team och kompletterade varandra väl enligt åklagaren genom att Peter Nilsson var den mer drivna och driftiga och Björn Olsson strategen med hög kunskapsnivå. De fick därmed fria tyglar från ägare och koncernledningen i moderbolaget och kom på detta sätt att utveckla rutiner och processer i syfte att berika sig själva ekonomiskt på EKC:s bekostnad. De gjorde tillsammans upp brottsplaner som innefattade att de förmådde externa aktörer att medverka i brottsplanerna. En av dessa externa aktörer var Robert Mason. En annan sådan aktör var en av EKC:s leverantörsbolag Hot Mix Oy. Hot Mix Oy utgjorde EKC:s största leverantör av vägmärkeringsmaterialet thermoplast. Hot Mix Oy är ett finskt bolag som ägs av Tapani Ritamäki och hans bröder. Delar av den brottslighet som deldomen behandlat avser utställandet av falska fakturor från Hot Mix Oy där företrädare för leverantörsbolaget dömts för bland annat medhjälp till huvudbrottet.

Robert Mason är brittisk medborgare men bosatt och lever sitt liv på Mallorca. Där sysslar han främst med att sköta om båtar. Han är inte någon internationell affärsman. Han har bland annat haft hand om Peter Nilssons båt på Mallorca och kom på detta sätt i kontakt med Peter Nilsson. Robert Mason har varit Peter Nilsson behjälplig med att starta upp ett bankkonto i Spanien. Han har därutöver på Peter Nilssons begäran och initiativ varit honom behjälplig med att utfärda falska fakturor. Under åren 2019-2019 har Robert Mason, på Peter Nilssons begäran, utfärdat sammanlagt 24 osanna fakturor med det innehåll som angetts i gärningsbeskrivningen. Inget material har levererats och EKC har trots detta betalat ut hela det sammanlagda fakturabeloppet på 733 800 euro motsvarande 7,4 miljoner svenska kronor till Robert Mason i enlighet med respektive faktura.

Peter Nilsson och Björn Olsson sades upp från EKC i juni 2021 i anledning av de uppgifter som kom fram i internutredningen från Ernst & Young och misstankarna om brott.

UTREDNINGEN

Åklagaren har presenterat den skriftliga bevisningen som anges i den justerade stämningsansökan samt därutöver även hänfört sig till och åberopat utdrag ur förhör samt den skriftliga utsaga som bilagts förhör med den tilltalade, se bilaga 1.

EKC, som biträtt åtalet, har åberopat samma bevisning som åklagaren.

Robert Mason och de medtilltalade Peter Nilsson och Björn Olsson har hörts. På åklagarens begäran har målsägandeförhör hållits med Espen Asheim och vittnesförhör med Terje Myhre.

Av utredningen framgår enligt åklagaren vidare följande. Under aktuell period har EKC haft två bankkonton, ett konto för euro och ett för svenska kronor. Både Peter Nilsson och Björn Olsson har haft attesträtt och vidare har en anställd på ekonomiavdelningen, Cecilia Seffel, haft attesträtt. Vid manuell betalning har det krävts två personers attestering. De pengarna som dragits från EKC:s konton vid betalning av de osanna fakturorna som målet gäller, har dragits från båda dessa konton.

Samtliga i målet aktuella fakturor har varit osanna då inget material levererats. Fakturorna har därtill inte stämt överens med hur en faktura ska vara upprättad då det saknats väsentliga uppgifter. Genomgående har ordernummer och referens saknats och ingen leveransplats har angetts för materialet. Betalningsvillkoren har skiftat och avvikit från vad som annars gällt inom EKC. Sex fakturor

har upprättats respektive år och för varje år har dessa utfärdats och tillställts EKC under perioden april/maj till augusti/september vilket motsvarar den ordinarie verksamhet inom EKC för materialinköp.

Utredningen av fakturorna ledde till Robert Mason som faktisk upphovsman för respektive faktura. Utöver att hans namn angavs på fakturorna kunde han härledes genom det niosiffriga registreringsnummer som varje spansk person erhåller. Av beslagsprotokoll framgår att vid husrannsakan påträffades samtliga 24 fakturor hemma hos honom.

Den del av brottsplanen som involverat Robert Mason startade i samband med ett möte mellan Robert Mason och Peter Nilsson i början av mars 2016 på Mallorca. Peter Nilsson och Robert Mason har till största delen konverserat med varandra via What's App. Av konversationer dem emellan och av fotografier som påträffats i Peter Nilssons mobiltelefon framgår att villkoren och utformningen av fakturorna diskuterats. Påträffade anteckningar överensstämmer såväl med innehållet i fakturorna som tidpunkten för att dessa tillställts EKC genom Peter Nilsson. Anteckningar som upprättats den 2 och 3 april respektive den 15 april 2016 stämmer innehållsmässigt överens med innehållet på de första två fakturorna som upprättats. Det har även antecknats "18 %" vilket motsvarar den del som Robert Mason behållit på kontot och som därför enligt åklagarens uppfattning motsvarar hans del för tjänsterna.

Av uppgifterna från Danske Bank, behandlingshistoriken från Visma för EKC:s bokföring, kontoutdrag för Robert Mason, en tredje part NN, Peter Nilsson och Björn Olsson samt utdrag över konversationer framgår följande om brottsupplägget. Innehållet och utformningen av fakturorna har diskuterats vid möten mellan Peter Nilsson och Robert Mason och vidare stämts av via What's App. När Robert Mason haft en färdig faktura har han mailat denna till Peter Nilsson som i sin tur vidarebefordrat den till Björn Olsson som lagt in alla uppgifter i bokföringsprogrammet. Där har Peter Nilsson angetts som säljare/inköpare och produkten angetts "vattenbaserad färg". Peter Nilsson har attesterat respektive faktura och Björn Olsson har frisläppt desamma i bokföringsprogrammet. Genom att frisläppa fakturan har godkänts att materialet kommit och även fakturan har godkänts. Betalningarna har skett manuellt och samtliga har attesterats av Peter Nilsson och Björn Olsson. Fullbordandstidpunkten för brotten har enligt åklagaren varit när respektive betalning har processats och pengarna lyfts från EKC:s bankkonto i Sverige.

Betalning har skett till Robert Masons bankkonto varefter delar av summan förts vidare till NN som i sin tur fört över pengarna till Peter Nilssons spanska bankkonto. Från Peter Nilsson har överföringar skett, bland annat till Björn Olssons konto i Avanza. Sammanställningen över samtliga inblandade konton utvisar att den större delen av det sammanlagda utbetalda beloppet hamnat hos Peter Nilsson medan cirka 18-20 % stannat hos Robert Mason. Samtliga inblandade har på detta sätt berikat sig genom pengarna från EKC.

Av anställningsavtalen för Peter Nilsson och Björn Olsson framgår att de haft rätt till bonus. Av respektive bonusavtal framgår att villkoren för bonus varierat från år till år samt vilka villkor som ska vara uppfyllda. Bonus betraktas som lön och därför utgår såväl arbetsgivaravgifter som inkomstskatt. Utbetalad bonus är därtill avdragsgill kostnad för bolaget. Avsteg från gällande rätt och rutiner har kunnat medföra konsekvenser för EKC i form av skattetillägg. Av anställningsavtalen framgår uttryckligen en skyldighet att följa gällande rätt och interna rutiner. Löneutvecklingen för både Peter Nilsson och Björn Olsson har varit god.

I samband med att Peter Nilsson och Björn Olsson blev uppsagda upprättades ett internt regelverk inom Saferoad-koncernen för regelefterlevnad och etiska regler som i praktiken innebar en kodifiering av vad som gällt sedan tidigare. Varken Peter Nilsson eller Björn Olsson har haft rätt att hantera eventuell bonus på annat sätt än den av styrelsen beslutade. Under åren 2016-2018 kom någon bonus inte att betalas ut trots att sådan i och för sig varit godkänd av styrelsen. Men under år 2019 betalades bonus i enlighet med av styrelsen fattat beslut.

Brottsupplägget fortsatte år 2017 men betalningarna från EKC kom att delas upp i två utbetalningar för varje faktura. Av konversationer framgår att delbetalningarna skett på Robert Masons begäran som sannolikt inte ville riskera upptäckt hos banken. Av konversationer framgår att Peter Nilsson och Björn

Olsson kommunicerat kring delbetalningar av fakturorna varefter Peter Nilsson gett Björn Olsson uppdraget att betala fakturorna samt att Peter Nilsson försäkrat sig om att betalningen kommit in på Robert Masons konto. År 2018 fortsatte upplägget efter att Peter Nilsson kontaktat Robert Mason för att efterhöra om denne varit "ready to start". Den första fakturan för det året efterföljs av en konversation mellan Peter Nilsson och Björn Olsson där de diskuterar huruvida Robert Mason önskade fortsätta att ha betalt i två omgångar eller inte. Av chattkonversation framgår att Robert Mason svarat Peter Nilsson att det varit "chock att motta hela belopp" och "svårt hantera banken". Även under år 2019 fortsatte brottsupplägget med Robert Masons fakturor med samma tillvägagångssätt. När Peter Nilsson och Robert Mason sammanträffar på Mallorca i slutet på september har den sista fakturan gått i väg. Av påträffad anteckning framgår att Peter Nilsson och Robert Mason stämt av belopp och saldo och fördelningen dem emellan. Detta samt det faktum att Robert Mason behållit del av inbetalt belopp på sitt konto utvisar hans motiv för delaktigheten i brottsupplägget, motivet har varit ekonomiskt.

Utsagor

Förhören har spelats in. De hörda har i huvudsak uppgett följande.

Robert Mason

Han är ursprungligen från Storbritannien men är bosatt i Spanien sedan år 2002. De första fem åren som han bodde i Spanien arbetade han på ett båtföretag vid namn Fareline. På det företaget ansvarade han personligen för att ta hand om fem-sex båtar åt dess ägare. Han ansvarade bland annat för städning av dessa båtar och till sin hjälp hade en grupp tjejer som utförde städningsarbetet. Efter en tid, omkring år 2006/2007, gick företaget i konkurs och han skapade då ett eget bolag. Hans företag idag går ut på att han tar hand om båtar åt sina kunder. Kunderna är välbärgade och flertalet av dem är även kända. I hans uppdrag ingår att städa båtarna och hantera tvätt såsom nattkläder. Han ser med andra ord till att båtarna underhålls. Några av kunderna har även villor som hans företag sköter om. En viktig sak med hans företag är sekretessen och det är därför kunderna litar på dem.

Innan han startade sitt båtföretag hade han en restaurang, Key West, med åtta anställda. Restaurangverksamheten gick emellertid inte så bra och han blev tvungen att avskeda all personal. På grund av uppsägningarna ådrog han sig en stor skuld i form av arbetsgivaravgifter som skulle betalas. Han blev skyldig den spanska skattemyndigheten 73 000 vilket blev omöjligt för honom att betala. Han hamnade i en situation där skattemyndigheten hade rätt att lägga kvarstad på de pengar som kom in på hans konto. Han har än idag inte lyckats betala för skulden för skatterna.

Han kom i kontakt med Peter Nilsson när denne köpte sin båt. Innan dess hade han ingen vetskap om honom. Peter blev kund hos honom runt år 2014. Mellan åren 2014 och 2015 tog han hand om Peters båt och han gav även Peter och dennes flickvän båtträning vid något enstaka tillfälle. Han och Peter kommunicerade via What's App. Han betraktade Peter som vilken kund som helst, det vill säga som en person med en hel del pengar. Peter gav intrycket av att vara en väldigt professionell person som hade en stor förmögenhet. När Peter inte bodde i sin båt övernattade denne på dyra hotell. Vid två tillfällen chartrade Peter en båt av honom för sina anställda. I början av år 2016 fick han vetskap om att Peter avsåg att sälja sin båt. Det var viktigt för honom att inte förlora en kund i samband med båtbyten och hans förhoppning var därför att Peter skulle köpa en större båt. Han var även behjälplig när Peter ville öppna ett bankkonto i Spanien. Han bokade in Peter på ett möte med hans egen bank. Orsaken till att han gjorde det var för att få belöning från banken för att ha introducerat nya kunder för dem. Peter var en viktig person för honom. När Peter sålde sin båt introducerade Peter den nye båtägaren för honom. Peters båt var nästintill den minsta som han hade hand om.

Neil är en vän sedan många år tillbaka som under år 2010 har hjälpt honom under nio månader i hans företag eftersom han själv är dålig på bokföring. Neil flyttade ner till Spanien vintertid men klarade inte av hettan när sommaren kom utan flyttade då tillbaka till Storbritannien där denne engagerade sig i en bilverkstad. Han visste om att Neil hade ett bankkonto i Spanien och han bad därför Neil om att få nyttja bankkontot. När en kund skulle betala honom överförde han pengarna till Neils konto. På så sätt undvek han att skattemyndigheten lade beslag på pengarna för hans skatteskuld. Allt överskottsbelopp överförde han således till Neil och undvek på sådant sätt att bli av med pengarna. Han hade kontroll över Neils bankkonto med hjälp av dennes bankkort. Med hjälp av kortet kunde han göra betalningar åt sig själv. Pengarna som han fick in förde han således över till Neils konto och därifrån fördes de vidare till Peters konto. Det var han själv som hade kontrollen hela tiden. Neil fick ingen betalning för sin

medverkan. Det kan mycket väl vara så att Neil träffade Peter någon gång. Neil brukar träffa hans klienter när denne är på besök på Mallorca.

Björn Olsson känner han inte alls till. Han har ingen vetskap om EKC mer än att Peter berättat att företaget drar vägmärkning. Han var av uppfattningen att det var Peter som var bolagets ägare. Detta eftersom en vanlig anställd aldrig skulle ha råd att ha en sådan båt som Peter hade. Bara att ha båten förtöjd kostar omkring 20 000 euro per år. Båten har dessutom två motorer och den drar omkring 200 liter drivmedel i timmen. Alla hans kunder äger sina företag och han var därför i tron om att det även gällde Peter.

Han hanterade fakturorna i bolaget i mobilapplikationen Invoice To Go. I applikationen kunde han ändra sidhuvud och namn på sina fakturor. Han kunde exempelvis skriva "Rob Mason batterileverantör" i sidhuvudet. Det var smidigt för honom att hantera fakturorna i mobilen. På så sätt kunde han utfärda fakturorna direkt när ett arbete slutfördes. En del av hans kunder hade expeditiionsfirmor. Dessa kunder hade ofta ett önskemål om att hans fakturor skulle spegla deras affärsrörelse och de ville därför ofta att han skulle anpassa fakturorna, exempelvis skriva att de avsåg batterier eller underhåll av båtmotorer. När Peter frågade honom om han kunde skriva att fakturorna avsåg färg tyckte han därför inte att det var något konstigt. Han har inga problem att skriva fakturor som inte stämmer. Han hade dessutom ett lager med färg i sitt företag och såg snarare Peters fråga som en skänk från ovan. Hans eget företag spenderar omkring 30 000 euro på färg som används för att ytbehandla skroven på båtarna för att motverka påväxt. Grundfärgen för detta kostar omkring 50 euro per liter. Genom att fakturera för färg kunde han eliminera lagret med färg och på sådant sätt balansera bokföringen. Peter nämnde även att denne ville ha två fakturor vilket han var osäker på om han kunde ordna. Orsaken till att han bad om att få halva betalningar var för att saldot på kontot inte skulle överskrida det belopp som han lånat från banken.

Han upprättade de 24 fakturor som är föremål för åtalet. Han trodde dock i början att det endast rörde sig om två fakturor. Efter dessa två fakturor var det ett stort uppehåll och efter en tid frågade Peter honom om han kunde skicka fler fakturor. Det var lätt för honom att säga ja eftersom allt var på plats för att fortsätta. Han uppgav för Peter att han ville ha 18 procent i provision för att ställa ut fakturorna. Pengarna som han erhöll gick direkt in i hans företag. Han var hela tiden i tron om att Peter själv ägde bolaget som han skickade fakturorna till och att denne aldrig skulle ta ut pengar ur sitt eget bolag. Han utgick från att det handlade om skattefördelar och inte att tömma bolag på pengar. I tron om detta fortsatte han i fyra års tid. Fakturorna fanns i hans aktiva bokföring och polisen hittade dem inte mystiskt i samband med sin husrannsakan. Samma dag som husrannsakan genomfördes, det vill säga den 1 maj 2022, åkte han tillsammans med polisen till polisstationen. Väl där fick han en tolk och en advokat som gav honom rådet att inte svara på några frågor. Den 1 december 2022 kom poliserna hem till hans bostad och uppgav att de hade ett beslut om att få honom utlämnad till Sverige. Två veckor senare blev han kallad för att utlämningen skulle ske, men den blev dock inte av eftersom han var allvarligt sjuk i cancer och hade inbokade läkarbesök. Istället fick han ett telefonsamtal den 21 juni 2023 där man uppgav att han skulle överlämna sig själv på flygplatsen där svensk polis fanns på plats för att transportera honom till Sverige. Väl i Sverige blev han inlåst och ombedd att skriva ner en skriftlig utsaga om vad som hänt. När utsagan skrevs visste han således inte alls vad det hela handlade om. Han hade ingen vetskap om misstankarna vid den tidpunkten. Det var ingen som talade engelska på förhöret som hölls med honom den 22 juni 2023. Det fanns en tolk på plats men denna pratade inte heller särskilt bra engelska. Det var Neil som misstänkte att det var fråga om bedrägeri och först år 2019. Neil frågade Peter om det hela men han själv lyssnade inte på samtalet. När han skrev utsagan trodde han att denna skulle vara till hans hjälp. Han misstänkte själv inget bedrägeri år 2019 utan antog att Peter hade någon form av skatteplanerande upplägg. Peter sålde sin båt mellan år 2015 och 2016.

Han minns inte om fakturorna år 2017 föregicks av något möte mellan honom och Peter. Han fortsatte skriva ut fakturorna eftersom allt redan var ordnat. År 2018 trodde han att upplägget hade upphört. Han fick dock ett Whatsapp-meddelande vilket ledde till att han skickade nya fakturor. Att han fortsatte utställa fakturor även år 2019 måste ha varit för att Peter bad om det. Han var inte obekvämd med att skriva fakturorna trots att han visste om att de var osanna. Han antog snarare att Peter visste vad han gjorde i egenskap av företagsägare. Han tjänade ingenting på upplägget utan de 18 procent som han erhöll var för att täcka kostnaderna i hans affärsrörelse. Han är bara en person i en lång kedja av hur man gör affärer i Spanien. Landet drivs av svarta pengar. Syftet med fakturorna inledningsvis var att eliminera det överlager av färg som han hade.

De fakturor från Storbritannien som han ställde ut för att balansera för färgen på angav ingen moms. Momsen betalade han i Storbritannien och han begärde inte tillbaka det sen. Det var inget riktigt bolag han ställde fakturorna från. Fakturorna skapades av honom själv och det var ingen som köpte något varför det aldrig betalades någon moms. De 20 procent som han erhöll avsåg inte moms utan vinstskatt/bolagsskatt.

Björn Olsson

Han är utbildad inom industriell ekonomi på Linköpings tekniska högskola och började arbeta som ekonomichef på EKC i maj år 2010. Som ekonomichef hanterade han löpande redovisning av ekonomi. Det var såväl ekonomiuppföljning som ekonomistyrning. Tjänsten innehade han fram till år 2018/2019 då han tröttnade och önskade byta arbete. Trots detta blev han kvar inom bolaget och fick en bredare roll. Han började bland annat att arbeta med utveckling av fordon. I sinom tid blev han controller för moderbolaget Saferoad och fick beteckningen utvecklingschef. Genom sitt uppdrag som controller hade han hand om uppföljning av det norska och det danska dotterbolaget. Han arbetade på Saferoad fram till maj 2021 då han blev tvungen att sluta sin anställning på grund av resultaten från internutredningen.

Fram till år 2018 hade han en lön på omkring 80 000 kr i månaden. Denna kom att utvecklas med tiden och när han blev tvungen att sluta var lönen drygt 90 000 kr i månaden. Utöver denna lön hade han rätt till bonus och den som beslutade om bonusen var Peter Nilsson. Peter kom med ett bonusavtal till honom och gick igenom det med honom. Han fick alltid sitt bonusavtal efter att Peter först fått sitt eget. När räkenskapsåret var slut fick han vetskap om att villkoren för bonusen var uppfyllda. Bonusen gavs sedermera ut under våren nästföljande kalenderår. Redan i början av ett räkenskapsår kunde man dock se ganska tydligt hur året skulle komma att utveckla sig. Årsboksutet var färdigt på våren någon gång och i normala fall betalades bonusen ut mellan februari och april nästföljande år.

Han hade en arbetsrelation med Peter från år 2004. Deras samarbete var bra men de umgicks inte privat. Peter var en entusiastisk och pådrivande chef. Han var duktig på att få folk att arbeta åt samma håll. Det var Peter som tog alla beslut och han själv försökte leva upp till de krav som Peter ställde. Han skulle beskriva sig själv som en lojal, plikttrogen och arbetsvillig arbetstagare. Peter var lika mycket i behov av honom som av alla andra på EKC. Orsaken till att han och Peter på sikt startade företaget PEBO var för att de båda hade tankar på att göra någonting annat. Han känner inte Robert Mason och har aldrig träffat honom. Det kan vara så att Robert var med på en konferensresa som arrangerades på Mallorca under år 2016 eller 2017 men det var ingen som han pratade med.

Det var han och Cecilia Seffel som arbetade med ekonomin på EKC och de arbetade mycket tillsammans. I början gjorde Cecilia mest enklare saker då hon var ny inom området men hon lärde sig snabbt och i slutet arbetade de om varandra bortsett från rapporteringen till Saferoad som han skötte själv. Han var besvärad i förhållande till Cecilia och ville inte att hon skulle bli inblandad överhuvudtaget. Alla som arbetade på kontoret hade tillgång till systemet VISMA. Utöver han själv, Cecilia och Peter var det således ytterligare fem personer som hade tillgång dit. En materialbeställning går till på sådant sätt att man lägger in antalet kilo som beställs och när materialet anländer matchar man det mot inköpsordern och frisläpper denna. När sedan fakturan kommer matchar man i sin tur denna mot inköpsordern. Det var driftsledaren som var ansvarig för inläggning och frisläppandet av materialet. Fakturering sker oftast med 40 dagars kredit och fakturorna avseende materialbeställningar skickades normalt till fakturamejlen. För att kunna koppla en faktura till rätt beställning behövdes ett inköpsnummer som oftast fanns.

Bolagets eurokonto användes vid manuella internationella betalningar. Det var han själv, Cecilia och Peter som hade attesteringsrätt. Han har vid något tillfälle attesterat för Peters räkning när han fått dennes samtycke. De 24 fakturor som åtalet avser var osanna. Det hade inte levererats någon färg utan det var ett sätt för dem att få ut sin bonus. Det var Peter som var drivande i det hela. Peter kom hem från Mallorca våren 2016 och berättade idén. Peter uppgav att upplägget var friskfritt och denne tog även på sig ansvaret för det. Han accepterade Peters upplägg och de fakturerade halva bonusen för år 2015. Halva bonusen för hans del var 100 000 kr plus tillkommande kostnader såsom semesterersättning och arbetsgivaravgifter. Peters bonus var omkring det dubbla. Han gillade egentligen inte upplägget men han upplevde inte att han kunde säga nej.

När det hade gått några månader tyckte Peter att de skulle göra samma sak för år 2016 eftersom det hade gått så bra. Han påtalade för Peter att det inte fanns någon årsredovisning och Peter menade då att bonusen skulle tas för år 2016 då kostnaden ändå skulle tas då. Hans bonusbelopp för år 2016 var omkring 300 000 kr och för Peter var det nog omkring 500 000 kr. År 2016 utfärdades sex fakturor totalt. Han kände inte till något om utställaren men han förstod att det var en person som Peter hade lärt känna genom sin båt på Mallorca. Han fick fakturorna per mejl av Peter och han tog sedan in dem i ekonomisystemet VISMA. I VISMA lade han Peter som beställare och han själv blev automatiskt registrerad som frisläppare. Betalningen av fakturorna skedde på instruktion av Peter och det var alltid manuell betalning. Det var han själv och Peter som attesterade respektive faktura. År 2016 fick han pengar av Peter när året var slut. Dessa pengar sattes in på hans Avanza-konto. Han var inte förtjust i att osanna fakturor lades in i ekonomisystemet men han hade en påstridig chef som ville få det utfört och därför gjorde han det ändå. Han upplevde att han var i beroendeställning till Peter.

År 2017 var det sex fakturor som utfärdades. Han var även då inte förtjust i upplägget och tyckte det hela var en onödig risk. Han var emellertid i beroendeställning till Peter då denne var hans chef och gjorde därför som han blev tillsagd. Han tog en risk för enligt hans bedömning var det fråga om skattebrott. Peter hade dock bedyrat att han tog på sig allt ansvar och att han även hade haft en kollega som gjort samma sak tidigare år. Peter hade även en god relation till sin egen chef. Baserat på vad Peter uppgav för honom var han trygg med sin anställning. År 2017 fick han pengarna i slutet av året, det var strax innan jul. Han fick 9 000 kr insatt på sitt Avanza-konto och resterande betalt kontant i euro och sek. Kontanterna använde han till att bland annat köpa två båttrailer i Tyskland.

År 2018 förändrades beloppen för att överensstämma med bonusen för det året. Mängden färg som stod på fakturorna överensstämde med hur mycket en leverantör brukar leverera. Han hade inget att göra med innehållet i fakturorna förutom att han hade synpunkter på bland annat momsen. Inläggningen av fakturorna i VISMA gick år 2018 till på samma sätt som tidigare år.

År 2019 hade han och Peter en diskussion huruvida de skulle fortsätta med upplägget eller inte. Han var ifrågasättande men Peter var påstridig och han kände inte att han kunde säga nej. Hanteringen av fakturorna gick till på samma sätt som tidigare år. Det var han och Peter som attesterade dem och samtliga betalades manuellt. Att betalningen skedde på eurokontot berodde på att man hade mycket euro och de betalade gärna i samma valuta för att slippa kursväxlingen. Efter en tid fick de veta att Peters bonus skulle redovisas för koncernledningen. Det blev då inte längre kostnadsneutralt för EKC som det tidigare hade varit. För år 2019 blev det en dubbel utbetalning som gjorde att Peter blev tvungen att redovisa sin bonus som då betalades ut våren 2020. Kostnaderna för EKC var på omkring två miljoner kronor vilket inte han tyckte var okej.

Han kände inte till att Peter hade ett bankkonto i Spanien. Han visste emellertid att Peter gick i tankarna på att skaffa ett. Peter var duktig på att argumentera och han hamnade i ett underläge i förhållande till denne på grund av sin anställning.

Peter Nilsson

Han har ingen eftergymnasial utbildning utan har endast tagit en kurs på handelshögskolan som varade en vecka i månaden under ett år. Han började arbeta på EKC år 1999 och var VD på bolaget mellan åren 2011 och 2021 när han blev tvungen att sluta. År 2019 blev det ett ägarbyte i moderbolaget Saferoad och han blev då divisionschef. I sin roll som divisionschef rapporterade det norska och danska vägmarkeringsbolagen till honom och han rapporterade det i sin tur vidare. Han hade flera olika chefer under perioden 2016 och 2021. Det var bland annat Terje Myhre, Espen Asheim och Morten Andersen. När han slutade sin anställning hade han en månadsinkomst på omkring 140 000 kr. Han hade även rätt till bonus som var utformad lite olika från år till år. Det var hans chef som beslutade om hans bonus. Bonusavtalet brukade vara på plats någon gång under det första halvåret. I samband med bokslutet inträdde sedan rätten till bonus. Utbetalning av bonus gjordes i februari/mars efterföljande år. Det var han själv som beslutade om Björns bonus. Han lämnade ett förslag till sin chef som godkände det. Det hela byggde på den så kallade grand father-principen.

Hans relation till Björn Olsson var bra och de kompletterade varandra bra. Björn var en duktig medarbetare. Robert Mason lärde han känna i samband med att han köpte sin båt på Mallorca. Han ägde sin båt i omkring ett år och sålde den någon gång inför år 2016. Robert och hans relation var professionell. Det var svårt att inte tycka bra om Robert.

Han har själv aldrig varit inloggad i VISMA. När material beställs läggs det in i deras system och så frisläpps det. Han har beställt material tidigare och då har antingen driftsledare, Björn eller Cecilia Seffell lagt in det i systemet. Innebörden av att ett material frisläppts är att man kontrollerat att materialet har inkommit. Fakturering och betalning hade ekonomisidan koll på. Fakturor skickades till EKC:s fakturaadress och han, Björn och Cecilia hade attesträtt. Det var vanligt förekommande att Björn skötte attesteringen åt honom. Han vet inte varför han vände sig till Robert med detta. Tanken från hans sida var att det skulle vara kostnadsneutralt och att det således inte skulle kosta EKC något mer än vad bonusen skulle kosta. Han minns inte hur idén till upplägget kom upp. Han instruerade Robert om vad som skulle stå på fakturorna. Det var han och Björn som diskuterade hur många fakturor det skulle vara för att bli kostnadsneutralt. Det är svårt att säga om kostanden för färgen på fakturorna överensstämde med verkligheten. När bonusen år 2020 skulle rapporteras upp till ledningen insåg han att det var ett felaktigt handlande och därför ville han avsluta det.

Det utfärdades sex osanna fakturor per år och totalt 24 fakturor. Han kom överens med Robert om att fördelningen av pengarna skulle ske procentuellt och för Roberts del var det omkring 18-20 procent. Han hade ingen kännedom om att Robert flyttade pengar mellan olika konton och han känner inte Neil. Han har träffat Neil över en kaffe vid två tillfällen. Robert ställde aldrig några frågor till honom vad det hela gick ut på. Att denne skulle få betalt kom de överens om vid första tillfället. År 2017 hade de kommunikation via Whatsapp. Orsaken till att det skedde delbetalningar var för att Robert ville ha det så och han ställde inga frågor om det önskemålet.

År 2018 ändrades fakturorna för att det skulle gå ihop med nollsummespelet mot EKC. Hanteringen detta år var detsamma som tidigare år. Han fick fakturan mejlat till sig av Robert och skickade den vidare till Björn för inläggning i systemet. År 2019 var han nere på Mallorca några gånger och träffade då Robert. Han har emellertid inget minne av att de träffades specifikt för att diskutera detta upplägg. Han har ingen uppfattning om att han övertalat Robert till någonting. Hanteringen av fakturorna gick till på samma sätt som tidigare år.

Han hade inget förordnande från EKC att förfara på det sätt som han gjorde. Han hade således inte haft någon diskussion med någon överordnad om det. Han är dock medveten om att det tidigare har förekommit liknande agerande innan han var VD. Han hade ingen avslutande diskussion med Robert om att de skulle sluta med fakturorna. Han hade fått sparken från EKC om de hade fått vetskap om detta. Han berättade aldrig sitt upplägg för Robert.

Espen Asheim

Från september 2018 fram till hösten 2022 var han involverad i moderbolaget Saferoad. Han var även styrelseordförande i EKC fram till februari 2023. Saferoad består av flera bolag som arbetar med trafiksäkerhetsprodukter. Omsättningen är omkring sex miljarder per år och de har 2 300-2 400 anställda i 13 olika länder. Moderbolaget byggs upp av fyra divisioner, en av dessa divisioner ägnar sig åt vägmålning. Huvudägare till Saferoad är ett riskkapitalbolag.

EKC är ett helägt dotterbolag som fokuserar på vägmålning i framför allt Sverige. Omsättningen var omkring 300 – 400 miljoner kr per år. Peter Nilsson slutade sin anställning genom att han blev avskedad på grund av vad som hade framkommit i internutredning. När Peter var anställd hade de månatliga möten, bland annat ekonomimöten varje månad. Det hölls även medarbetarsamtal två gånger per år. Peter utförde sitt uppdrag självständigt men han hade sina fasta rapporteringspunkter. Han hade inte speciellt mycket kontakt med Björn Olsson. Han upplevde Peters och Björns samarbete som bra. Björns anställning avslutades på samma sätt som Peters gjorde.

Normalt rapporterades bonus till honom och beslutas i slutet av året för att sedermera betalas ut året därefter. Bonusavtalen var som regel klara i januari eller februari. Han satte Peters bonus. I slutet av året kom man fram till om kriterierna för bonus var uppfyllda. Om så var fallet betalades bonus ut det efterföljande kalenderåret. Beslut om bonus skedde genom att han konsulterade sin styrelse som godkände det. Att begå brott påverkar möjligheten att få bonus. Det var Peter som ansvarade för Björns bonus. Beslut om detta skedde efter att ha samtalat med honom om det.

Terje Myhre

Han började arbeta i Saferoad år 2006 och jobbade där fram till våren 2020. Mellan år 2015 och 2019 satt han i koncernledningen och hade ansvar för tre av moderbolagets divisioner. Han var även styrelseordförande i EKC. I sin roll som divisionschef och styrelseordförande rapporterade han resultat

till koncernchefen i Saferoad. Rapporteringen skedde varje månad och dotterbolagen var väldigt självständiga. Han hade kontakt med Peter Nilsson från att han började år 2006. När Peter tog över som VD i EKC hade de under ett eller två års tid en direkt relation till varandra i egenskap av VD och divisionschef. Deras yrkesmässiga relation upphörde år 2018 då en omorganisering skedde och Peter fick en roll i Saferoad. Peter var driftig och driven i sin roll. Han var självständig likt alla andra VD:ar och de hade ingen privat relation till varandra. Eftersom siffrorna såg så bra ut fick blev EKC mer självständiga och Peter fick friare tyglar.

Björn var som vilken ekonomichef som helst. Han var duktig och gjorde ett bra jobb. Björn och Peters samarbete var bra och de kompletterade varandra. I egenskap av VD har man ett anställningsavtal och i det står det att man har rätt till bonus. Det står även att kriterierna för bonus sätts från år till år. Han satte bonusvillkoren för Peter och satte dennes villkor i egenskap av styrelseordförande. Bonusen betalades ut efter måluppfyllelse. Utbetalningen gjordes någon gång mellan mars och maj efterföljande kalenderår. Det var han i egenskap av styrelseordförande som även godkände villkoren för VD:ns direktrapporterande. Peter kom till honom med förslag om vad Björn skulle ha i bonus och sedan godkände han det. Björns bonusavtal överensstämde villkorsmässigt Peters avtal.

Att ta betalt för falska fakturor var en uppenbar grund för avskedande. Att begå brott i tjänsten är också ett brott mot anställningsavtalet.

DOMSKÄL

Rättsliga utgångspunkter

Grov trolöshet mot huvudman

Om någon som på grund av förtroendeställning fått till uppgift att för någon annan sköta bland annat en ekonomisk angelägenhet missbrukar sin förtroendeställning och därigenom skadar huvudmannen, döms han eller hon enligt 10 kap. 5 § första stycket brottsbalken för trolöshet mot huvudman till böter eller fängelse i högst två år. För straffansvar krävs alltså att gärningsmannen på grund av en förtroendeställning har fått till uppgift att, som nu är aktuellt, för någon annan sköta en ekonomisk angelägenhet. Till den personkretsen hör bland annat en verkställande direktör och en ekonomichef i ett aktiebolag (se Bäcklund m.fl., Brottsbalken En kommentar, JUNO 2023 Version 21, kommentaren till 10 kap. 5 § brottsbalken).

Vidare krävs för straffansvar att gärningsmannen missbrukar sin förtroendeställning. Kännetecknande för en förtroendeställning där någon fått i uppgift att ansvara för en annans ekonomiska angelägenhet är att den ger vederbörande särskilda förfogandemöjligheter i fråga om huvudmannens förmögenhet. Missbruk av denna förfogandemöjlighet kan innefatta missbruk av förtroendeställningen i den meningen att gärningsmannen gör något som han eller hon i sin egenskap av en person som fått särskilt förtroende inte borde ha gjort med hänsyn till sina skyldigheter gentemot huvudmannen (se Jareborg m.fl., Brotten mot person och förmögenhetsbrotten, 2 uppl. 2015, s. 341).

Varje form av missbruk av en förtroendeställning är emellertid inte straffbar utan det krävs att gärningsmannen genom missbruket skadar huvudmannen. Skaderekvisitet är uppfyllt så snart det finns en beaktansvärd fara för slutlig förlust vid tidpunkten för en transaktion. Det innebär att gärningen är fullbordad redan vid denna tidpunkt, för det fall övriga rekvisit är uppfyllda (se Jareborg m.fl., a.a., s. 343). En senare ersättning från gärningsmannen till huvudmannen leder alltså inte till att skadan upphävs/annulleras.

Om brottet är grovt, döms enligt 10 kap. 5 § andra stycket brottsbalken för grov trolöshet mot huvudman till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om huvudmannen har tillfogats betydande eller synnerligen kännbar skada, om gärningsmannen har använt urkund eller annat vars brukande är straffbart enligt 14 eller 15 kap. brottsbalken, dvs. falsk eller osann urkund, eller vilseledande bokföring eller om gärningen annars har varit av särskilt farlig art.

Före den 1 juli 2017 gällde, i stället för hänvisningen till urkund eller annat vars brukande är straffbart enligt 14 eller 15 kap. brottsbalken, att det vid bedömningen av om brottet var grovt särskilt skulle beaktas om gärningsmannen hade använt falsk handling.

Brottsbeteckningen grov trolöshet mot huvudman infördes den 1 juli 2016. Dessförinnan dömdes för trolöshet mot huvudman, grovt brott. Den 1 juli 2016 infördes även den kvalifikationsgrund som avser att gärningen annars har varit av särskilt farlig art. Genom den kvalifikationsgrunden betonas att samtliga omständigheter kring gärningen ska beaktas, exempelvis i vilket sammanhang som gärningen har begåtts i. Även andra omständigheter kan beaktas vid helhetsbedömningen av vilken grad en gärning ska placeras i, t.ex. att den tilltalade har grovt utnyttjat sin ställning eller i övrigt missbrukat ett särskilt förtroende.

Uppräkningen i straffbestämmelsen om trolöshet mot huvudman av vilka kvalifikationsgrunder som särskilt ska beaktas är inte uttömmande. Frågan om brottet ska bedömas som grovt ska därför avgöras med beaktande av samtliga omständigheter vid brottet.

Medverkan

För medverkan till brott döms enligt 23 kap. 4 § brottsbalken den som, utan att vara gärningsman, uppsåtligt främjat denna med råd eller dåd. Den som medverkar till brott benämns med juridisk term för medhjälpare. Den gärning som medhjälparen främjat måste utgöra ett brott.

Tingsrättens bedömning

Genom Robert Masons uppgifter som får stöd av övrig bevisning är det utrett att Robert Mason under den aktuella tiden vid 24 tillfällen har fakturerat EKC för inköp av vägmarkeringsfärg till ett sammanlagt belopp om 733 800 euro och att EKC har betalat i enlighet med fakturorna. Det är även ostridigt att samtliga fakturor varit osanna och att inget material har levererats till EKC. Det är vidare ostridigt och följaktligen utrett att Robert Mason tagit emot pengar motsvarande hela det utbetalda beloppet. Tingsrätten anser det vidare visat att detta inneburit skada för EKC motsvarande det belopp som betalats ut.

Tingsrätten finner det således visat att Robert Mason har agerat i enlighet med vad som angetts i gärningspåståendet. Genom samtligas uppgifter och övrig bevisning är det även utrett att Peter Nilsson och Björn Olsson har agerat i enlighet med vad som angetts i gärningsbeskrivningen, att Peter Nilsson och Björn Olsson tillhör den personkrets som kan komma ifråga för ansvar för trolöshet mot huvudman samt att de under den aktuella tiden haft till uppgift att sköta EKC:s ekonomiska angelägenheter.

Tingsrätten anser det utrett om huvudmännen att de varit införstådda med och medvetna om att de 24 fakturor som Robert Mason utfärdat och som genom Peter Nilssons respektive Björn Olssons åtgärder processats i EKC samtliga varit osanna i förhållande till att något material inte levererats och att av huvudmännens åtgärder medfört att pengar betalats ut från EKC som därmed lidit motsvarande skada. Vad Peter Nilsson och Björn Olsson invänt om att deras agerande varit kostnadsneutralt för EKC föranleder under alla förhållanden ingen annan bedömning än att åklagarens visat huvudbrottet rent objektivt. Oaktat att tingsrätten för bedömningen om medverkan till huvudbrottet inte måste pröva även de subjektiva omständigheterna, är det ändå tingsrättens bedömning att åklagaren visat att Peter Nilsson respektive Björn Olsson agerat på sätt som anges i gärningspåståendet och i förhållande till att deras agerande skadat EKC gör tingsrätten bedömningen att de agerat med nödvändiga brottsliga insikter och avsikter för att huvudbrottet ska anses bevisat. Beträffande ansvarsdelen för huvudbrottet och frågan om rubricering gör således tingsrätten samma bedömning som framgår av deldomen den 9 juni 2023.

Robert Mason är den som ställt ut fakturorna. Eftersom han tagit emot betalning från EKC utan att leverera något material har EKC orsakats skada. Han har dock invänt att han inte haft för avsikt att skada EKC detta eftersom han varit av uppfattningen att Peter Nilsson varit ensamägare av EKC och att

denne därför inte skulle agera på skadligt sätt gentemot sitt eget bolag. Det får därigenom uppfattas som att Robert Mason menar sig inte ha känt till vilken ställning Peter Nilsson och Björn Olsson hade i EKC vid tillfället. Invändningen framstår mot bakgrund av vad som framkommit inte som så pass osannolik att den redan på denna grund kan lämnas utan avseende. Den framstår heller inte som en uppenbar efterhandskonstruktion då uppfattningen delvis framgår av den skriftliga utsaga som Robert Mason upprättat och som bifogats hans förhör i förundersökningen. Samma utsaga menar åklagaren ska läggas till grund för bedömningen att Robert Mason insett eller i vart fall misstänkt oegentligheter och därför konfronterat Peter Nilsson om detta. Som åklagaren menar att utsagan får bevisvärde får uppgifter däri även godtas i de delar uppgifterna talar för Robert Mason. Av den skriftliga utsagan samt vidare av delar av åberopad konversation framgår att Robert Mason ger uttryck för uppfattningen att EKC är Peter Nilssons företag. Uppgifterna i den här delen kan därför inte sägas vara motbevisade av åklagaren. Dock framgår, som tingsrätten redan varit inne på, även att Robert Mason faktiskt haft misstankar om att något inte stod rätt till. Genom att trots detta fortsätta att utfärda osanna fakturor och motta betalningen för dessa fakturor får Robert Mason anses ha förhållit sig likgiltig. Enligt tingsrättens bedömning har han således haft likgiltighetsuppsåt i förhållande till vilken ställning Peter Nilsson haft i EKC samt att Robert Masons agerande medfört skada för EKC. Genom att ställa ut fakturorna och lämna dem till Peter Nilsson, som i sin tur lämnat dessa till Björn Olsson, har han därför främjat deras gärningar på det sätt som åklagaren har påstått. Han ska därför dömas för medhjälp till trolöshet mot huvudman. Även detta brott är att bedöma som grovt.

Påföljd

Robert Mason förekommer inte i det svenska belastningsregistret.

Hörd om sina personliga förhållanden har Robert Mason uppgett att han dömts i Storbritannien på 1990-talet för annan typ av brottslighet än den som är aktuell i detta mål. Han är brittisk medborgare men lever bosatt på Mallorca sedan många år. Han är sammanboende med sin partner där. Samtliga hans anhöriga och släktingar finns i Storbritannien. Han har drabbats av cancer, såväl tarmcancer som hudcancer. Han har genomgått cancerbehandling och opererats för cancer men canceren har trots operation kommit tillbaka. Han är vidare stomiopererad vilket medför stora bekymmer i vardagen för honom. Han är i ständigt behov av hjälp. Han har svårt att gå på egen hand. Enligt hans familj har han en begynnande demens och glömmar därför bort saker. Han glömmar även bort att sköta stomin på korrekt sätt vilket innebär problem för honom. Det har varit särskilt svårt och påfrestande att sitta häktad i Sverige, främst på grund av hälsoproblemen och stomin men även då han saknat närheten till sin familj. Han kan inte språket och på grund av avståndet till familjen har han i princip varit belagd med restriktioner. Han har inte kunnat fortsätta med sin sysselsättning i Spanien på grund av sina hälsoproblem utan är nu sjukskriven och uppbär pension om 250 euro i månaden. Det gr knappt att leva på. Han har kvar sin firma men den har inte skötts sedan han fördes till Sverige och han får därför inga intäkter därifrån. Han saknar numer förmåga att arbeta för egen del på grund av sjukdomarna. Samma dag som han överlämnades till Sverige hade han tid för biopsi. Nu vet han inte hur det ser ut med de ytterligare knölar han upptäckt. Han skulle drabbas hårt av ett fängelsestraff men om han döms skulle han vilja avtjäna det i Spanien.

Robert Mason ska nu dömas för medhjälp till grov trolöshet mot huvudman vid upprepade tillfällen vilket medfört skada för EKC motsvarande cirka 7,4 miljoner kronor. Vid bedömningen av straffvärdet beaktar tingsrätten att brottsligheten varit planerad, systematisk och förslagen och därtill avsett ett mycket högt belopp. Tingsrätten anser sammantaget att straffvärdet för brottsligheten motsvarar två års fängelse. Det höga straffvärdet medför att annan påföljd än fängelse inte är aktuell.

I 29 kap. 5 § brottsbalken räknas ett antal omständigheter upp som rätten ska ta hänsyn till vid straffmätningen, så kallade billighetsskäl. Ett sådant skäl är att den tilltalade till följd av ålder och dålig hälsa skulle drabbas oskäligt hårt av ett straff utmätt efter brottets straffvärde. Billighetsskälerna ska också beaktas vid rättens val av påföljd.

Robert Mason är 75 år gammal och har drabbats av två olika cancerformer varav den ena föranlett stomioperation. Det kan befaras att han har en begynnande demens. Det framstår som uppenbart att

han skulle drabbas oskäligt hårt av ett längre fängelsestraff utmätt efter brottets straffvärde. Han är mot denna bakgrund berättigad till strafflindring och enligt tingsrättens bedömning finns skäl för att kraftigt reducera straffet. Vid straffmätningen beaktar tingsrätten även att brotten ligger längre tillbaka i tiden och att frihetsberövandet, om än inte långvarigt sett till antal dagar, inneburit stora påfrestningar för Robert Mason. Straffmätningens värde motsvarar enligt tingsrättens bedömning fängelse ett år.

När det gäller frågan om påföljdsval gör tingsrätten bedömningen att även straffmätningens värde med styrka talar för fängelse. Eftersom Robert Mason är brittiskt medborgare och bosatt i Spanien saknas förutsättningar för frivårdspåföljd. Robert Masons personliga förhållanden är vidare sådana att han saknar förmåga att arbeta. Vid en samlad bedömning utgör hans personliga förhållanden inte tillräckligt starka skäl för att trots det välja annan påföljd. Tingsrätten bestämmer därför straffet i enlighet med straffmätningens värde till fängelse ett år.

Skadestånd

Eftersom Robert Mason döms för brotten ska han betala skadestånd till EKC. Skadeståndet ska utges solidariskt med de båda medtilltalade. Beloppet motsvarar uppkommen skada och får därför anses skäligt. Rätten till ränta följer av lag och sättet att beräkna ränta är därtill vitsordat. Yrkandet ska bifallas.

Överlämnande till Sverige

Robert Mason häktades i sin utevaro den 1 november 2022 varefter åklagaren utfärdade en europeisk arresteringsorder med stöd av vilken Robert Mason överlämnats från Spanien till Sverige. När han greps av spansk polis i mitten av december 2022 kom frihetsberövandet att på åklagarens begäran att ersättas med reseförbud och anmälningsskyldighet. De spanska myndigheterna omhändertog i samband därmed hans pass. Enligt beslut daterat den 12 juni 2023 påbörjades, som det anges, verkställandet av ett villkorat överlämnande till Sverige för brottet *bedrägeri* enligt översättningen av den underliggande handlingen. Robert Mason greps av svensk polis den 21 juni och häktades sedermera den 22 juni 2023 av denna tingsrätt.

Av aktuella bestämmelser framgår att en överlämnad person, med vissa undantag, inte får åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott än det brott för vilken personen överlämnades, den så kallade specialitetsprincipen. Avsteg från specialitetsprincipen förutsätter den berörda personens samtycke eller tillstånd från den verkställande staten. Saknas nödvändiga förutsättningar för avsteg är tingsrätten i princip förhindrad att pröva frågan om ansvar. Fråga har uppkommit vilken betydelse det får att beslutet från den spanska domstolen angett annat brott.

Enligt tingsrättens bedömning står det klart att den europeiska arresteringsordern omfattat samma misstankar och samma brott som framgår av åtalet. Målet har inte omfattat annan brottslighet än den som nu är aktuell för prövning. Det har därmed inte funnits risk för sammanblandning eller oklarheter. Åklagarens förklaring att det handlar om spansk benämning på det brott som ligger närmast i avsaknad av exakt samma brott framstår som rimlig. Mot bakgrund av överensstämmelse mellan tingsrättens beslut om utevarohäktningsorder, utfärdad europeisk arresteringsorder och åtalet gentemot Robert Mason gör tingsrätten bedömning att det inte föreligger hinder mot att pröva åtalet gentemot Robert Mason.

Avgift till Brottsofferfond

Eftersom fängelse ingår i straffskalan för brotten, ska Robert Mason betala lagstadgad avgift till Brottsofferfonden.

EKC:s rättegångskostnader

I brottmål har målsäganden rätt till ersättning för rättegångskostnader enligt de bestämmelser som finns i 18 kap. rättegångsbalken. Enligt 18 kap. 1 § rättegångsbalken ska den som förlorar målet ersätta motparten hans rättegångskostnad, om inte annat stadgas. Som framgår ovan har prövningen

utmynnat i fullt bifall för EKC:s talan. Av det skälet ska Robert Mason ersätta bolagets rättegångskostnader. Det yrkade beloppet är skäligt och ska utgå i enlighet med domslutet. På beloppen ska utgå ränta.

Ersättning till försvararen

Den ersättning som försvararen har begärt är rimlig. Den ska därför godtas.

Med hänsyn till Robert Masons ekonomiska förhållanden ska han inte betala tillbaka kostnaden för försvararen.

Rätten

Rådmannen Eva Grandstedt samt nämndemän.

Digitalt signerad av rådmannen Eva Grandstedt

Överklagandeinformation

Hur man överklagar

Överklagandet ska ha kommit in till Örebro tingsrätt senast den 8 september 2023.

Överklagandet ska vara skriftligt. Örebro tingsrätt skickar det vidare till Göta hovrätt.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid så har den andra parten också rätt att överklaga, även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Örebro tingsrätts namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet. Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför. Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen till en huvudförhandling.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Örebro tingsrätt. Tänk på att skicka det i god tid med hänsyn till postgången.

Vad händer sedan?

Örebro tingsrätt kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent avisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet har kommit in i tid skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Göta hovrätt.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Göta hovrätt skicka brev på det sättet.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till Göta hovrätt tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning. Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade

domen. Därför är det viktigt att ta med allt du vill föra fram i överklagandet.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen och det är kopplat till en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i 4 olika fall.

1. Hovrätten bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten har dömt rätt.
2. Hovrätten anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
3. Hovrätten behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
4. Hovrätten bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Det krävs också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

Vill du veta mer?

Mer information finns på www.domstol.se. Ta kontakt med Örebro tingsrätt eller Göta hovrätt om du har frågor.